

Тахирова Назгул Исраиловнанын ««Манас таануу» курсун колледждерде окутууну этнопедагогикалык негизде өркүндөтүү» деген темадагы 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча, педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишине карата

РАСМИЙ ОППОНЕНТТИН ПИКИРИ

“Манас” эпосу – кыргыз салт билимдеринин казынасы, энциклопедиясы. Бул багытта кыргыз илимпоздору, изилдөөчүлөрү бир топ кызыктуу иликтөөлөрдү жүзүгө ашырып, маанилүү эмгектерди жарыялаганы көпчүлүккө маалым. “Манас” эпосун уялаган медициналык, географиялык, техникалык, социал-саясий билимдер аздыр-көптүр талдоого, аныктоого алынып, жамандыр-жакшыдыр иреттелип жатканын белгилешибиз керек. Бирок, кыргыз адабиятын окутуунун методикасы илиминде Манас таануу предметин окутууда иштелбеген маселелер жыш. Ошондой маселелердин бирине б.а. кыргыз адабиятында Манас таануу предметин окутуунун методикасына арналып, ишенимдүү илимий-теориялык жыйынтыктарды чыгаргандыгы менен аталган эмгек дөөлөттүү касиетке ээ болуп турат.

Манас таануу предметин окутууда учурдагы ааламдашуу мезгилинде жаштардын аң сезимине көөнөрбөс бай мурастарыбызды сиңирүү, эс тутумун өстүрүү, мекенге болгон сүйүүнү калыптандыруу, улуттар аралык ынтымакты бекемдөө жана Ата Мекенге кызмат кылуу идеялары каралган. Ошондуктан азыркы учурда педагогика илиминде Манас таануу предметин окутууну жайылтуу менен анын натыйжалуулугун арттыруу үчүн жаңы багыттарды издөө, дүйнөлүк тажрыйбаларды окутуунун жүрүшүндө пайдалануу муктаждыктан улам талап кылынып отурат.

Диссертациялык иш изилдөөнүн илимий негизи тууралуу түшүнүк берген киришүүдөн, 3 главадан жана алардан келип чыккан корутундулардан, жалпы корутундудан, пайдаланылган адабияттардын тизмесинен, тиркемелерден уюштурулган.

Диссертациянын биринчи главасы ««Манас таануу» курсун медициналык колледждерде окутууну этнопедагогикалык негизде өркүндөтүүнүн жалпы теориялык маселелери жана проблеманын изилдениши » деп аталып, ааламдашуу доорунда жаштарды «Манас» эпосундагы идеялар менен тарбиялоонун мүмкүнчүлүктөрү жана Манас таануу илиминин пайда болуп, калыптанышына, окутуу проблемасынын изилденишине обзор жана изилдөөнүн методологиялык негиздери жөнүндө сөз болгон.

Диссертациянын 14-бетинде: «Мына ушундай кырдаал-шартта кыргыз элинин кылымдар бою колдонуп келген байыркы салттарына кайрылуу өзгөчө мааниге ээ болот, бул орунда «Манас» эпосу азыркы жаштар үчүн теңдешсиз байлык болуп эсептелет. Батыштан агып келе жаткан терс таасирлерге тосмо коюу үчүн «Манастын» мүмкүнчүлүгүн кеңири пайдалануу зарыл. Анын эң чоң мүмкүнчүлүгү – ааламдашуу доорундагы адамдарды оң адептик сапаттарга тарбиялоо»-деген ой айтылып, ошону менен бирге «Манас» – кыргыз элинин педагогикасы, улуттук мактанычы, адамдарга жашоодо, турмушта жол көрсөтүүчү чырагы экендигин белгилеп өткөн.

«Манас таануу» курсун медициналык колледждерде окутууну этнопедагогикалык негизде өркүндөтүүнүн жалпы методологиялык жана теориялык маселелери каралып, ааламдашуу доорунда жаштарды «Манас» эпосундагы идеялар менен тарбиялоонун мүмкүнчүлүктөрү ХХ кылымдын II жарымынан тартып, адамзат жаңы доорго киргени, маалыматтык технологиялар тез темп менен тарап, «массалык маданият» байыртадан келе жаткан улуттук асыл нарктарды сүрүп чыккандыгы айтылган.

Экинчи глава «Изилдөөнүн материалдары жана методдору» деп аталып, изилдөөнүн материалдары, изилдөөнүн объекти жана предмети, «Манас таануу» курсу боюнча окуу программаларына, окуу китептерине, усулдук колдонмолорго анализ жүргүзүлгөн.

Диссертациянын 63-бетинде: «Элдик педагогика – эл иштеп чыккан тарбиялоо салттары болуп, алар улуттук фольклордо, калктын салттарында, үрп-адаттарында, элдик оюндарында сакталып, бир муундан башка муунга тазаланып өткөрүлүп келгендиктен, андагы педагогикалык идеялар кристаллдашат, универсалдуулукка ээ болот. Элдик педагогикада элдин маданияты, интеллекти, педагогикалык ойлорунун тазаланган үлгүлөрү көрүнөт»-деп айтуу менен ошол идеяларды азыркы студенттерге жеткирүү багытын көздөгөн.

Ошондой эле, изилдөөнүн материалдары жана методдору каралып, «Манас таануу» курсу боюнча окуу программаларына, окуу китептерине, усулдук колдонмолорго анализ жүргүзүлгөн.

Үчүнчү главада «Колледж студенттерине «Манас таануу» курсун окутууну этнопедагогикалык негизде өркүндөтүүнүн илимий-методикалык негиздери» деп аталып, студенттердин этнопедагогикалык компетенттүүлүктөрүн калыптандырууда «Манас» эпосунун ролун, «Манас» эпосунун негизиндеги курсту окутууда студенттердин этнопедагогикалык түшүнүктөрүн калыптандыруунун технологияларын, эпостогу образдарды этнопедагогикалык багытта талдаган.

Диссертациянын 100-бетинде: «Медициналык багыттагы колледждердин студенттеринин этномаданий компетенттүүлүгү кыргыз эли байыртадан бери колдонуп келе жаткан дөөлөттөрүн «Манас таануу» курсун окуп-үйрөнүү процессинде өздөштүрүү, андан соң аларды өз боюна сиңдирүү менен байланышат»-деген оюн билдирүү менен дидакт окумуштуулар аныктаган акыл-эстүүлүк жана аң-сезимдүүлүк, көрсөтмөлүүлүк, системалуулук жана ырааттуулук, бышыктык, жеткиликтүүлүк, теориянын практика менен байланышы, тарыхка кайрылуу, улануучулук, гумандуулук принциптерине илимий мүнөздөмөлөр берилип, кайсыл принцип эпосту окутууда кандайча ишке ашырылгандыгы көрсөтүлгөн.

2013-жылы башталган эксперименттин алгачкы этабында «Манас таануу» дисциплинасын медициналык колледждерде окутуунун жана студенттердин эпос боюнча алган билимдеринин жана компетенттүүлүктөрүнүн жалпы деңгээли аныкталган. Ош мамлекеттик университетинин, Ош кыргыз-өзбек университетинин медициналык колледждеринин, Кызыл-Кыя, Жалал-Абад, Ош медициналык колледждеринин базасында «Манас таануу» дисциплинасынын окутулуш абалы үйрөнүлгөн. Ошондой эле, педагогикалык эксперименттин этаптары, максаты, милдети жана натыйжалары көрсөтүлгөн.

Изилдөөнүн корутунду-сунуштары ишенимдүү жасалган, алар коюлган милдеттердин чечилишине баш ийдирилген.

Изденүүчү Н.И.Тахирова изилдөөгө жаңыча мамиле кылып, көтөрүлгөн бардык көйгөйлөрдү бүгүнкү күндүн талабына ылайык иштеп чыгууга жетишкен.

Илимий эмгек боюнча айрым бир сунуштарды айта кетсек:

1. «Манас» эпосундагы элдик медицинага жана андагы кездешкен кээ бир түшүнүктөргө, көөнө сөздөргө тереңирээк түшүндүрмө берилсе жакшы болмок.
2. Сабакты интеграциялап окутууга көбүрөөк басым коюлса, сабактын натыйжалуулугун арттырмак.

Бул айтылгандар диссертациянын илимий-методикалык аппаратына, түзүлүшүнө, жалпы мазмунуна таасирин тийгизбейт. Диссертация өз алдынча аткарылган илимий-изилдөө иш катары саналат жана диссертант алдына койгон милдеттерин толук аткара алган деп эсептөөгө болот.

Жыйынтыктап айтканда, Тахирова Назгүл Исраиловнанын ««Манас таануу» курсун колледждерде окутууну этнопедагогикалык негизде өркүндөтүү» аттуу темадагы 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча диссертациялык иши жана анын авторефераты Кыргыз Республикасынын Жогорку Аттестациялоо комиссиясынын «Окумуштуулук даражаларды

берүүнүн тартиби жөнүндөгү жобосунун» 10. пунктуна ылайык иштелип чыккан эмгек болуп саналат. Изилдөөнүн автору Н.И.Тахирова аталган адистик боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алууга татыктуу.

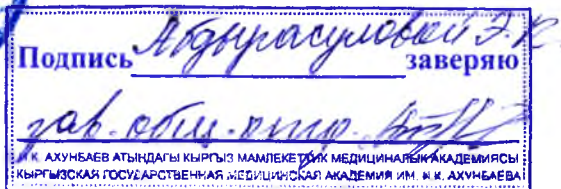
Расмий оппонент, педагогика

илимдеринин кандидаты, доцент

[Signature]

Абдырасулова Э.К.

*Дата поступления
отзыва в ДС 13.12.580*

*06.11.2019г
З. И. Н. ДС 13.12.580
КАДРОВ*

Осеевбаев ДК

И. АРАБАЕВ атындагы КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ
КЫРГЫЗСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ им И. АРАБАЕВА

КОЛ ТАМГАСЫН ТАСТЫКТАЙМЫН
ПОДПИСЬ ЗАВЕРЯЮ *Е. И. Н.*

[Signature]